

חנוכה

”וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה

לגנות

השבת אנו קוראים בבית הכנסת את פרשת פקודי, הפרשה החותמת את חומש שמות. בפרשתנו מתוארת בפירוט תרומתם של בני ישראל להקמת המשכן, מפורטים בה גם כלי המשכן ובגדי הכוהן הגדול וכן נזכרת בו חנוכה המשכן בראש חודש ניסן בשנה השנייה לצאת בני ישראל ממצרים. הקמת המשכן וחינתו מביאים אותנו לעסוק במנהג טקס חנוכה הבית.

ברוכים הבאים!

חנוכה בית חדש היא אירוע משמח וחשוב בכל מקום בעולם - ובייחוד בארץ ישראל, שהרי בהקמת בית חדש כרוכה גם מצות יישוב הארץ. בחומש דברים (כ, ה) מופיעה חניכת בית ברשימת הסיבות לפטור מהשתתפות במלחמה: **”וַיְדַבְּרוּ הַשְּׂטָרִים אֶל הָעָם, לֵאמֹר: מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חֲדָשׁ וְלֹא חָנְכוֹ יֵלֶךְ וַיָּשֶׁב לְבֵיתוֹ - פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִחְנַכֶּנּוּ.”**

רש"י מפרש שם שחינוך הוא לשון התחלה, כפי שכתוב במשלי (כב, ו): **”חֲנֹךְ לְנֶעֶר עַל פִּי דַרְכּוֹ, גַּם כִּי יִזְקֶינ׃ לֹא יִסֹּר מִמֶּנָּה.”**

טקס חנוכה בית כשלעצמו אומנם איננו מצוה וחובה, אך עם זאת, במהלך השנים נוצרו כמה מנהגים לחגיגת חנוכה הבית, למשל:

- קביעת מזוזה.
- ברכת שהחיינו.
- נתינת צדקה.
- עריכת סעודת מצוה המלווה במזמורים ודברי תורה.
- בכמה קהילות מקובל לומר נוסח מיוחד שחיבר לשם כך החיד"א.
- ישנן קהילות הנוהגות לפתוח את חגיגת חנוכה הבית בהזמנת "תינוקות של בית רבן" ללמוד בבית החדש את אותיות האלפי"ת ופסוקי התורה.
- מצוה להשאיר על אחד מקירות הבית קטע לא מסויד בגודל של "אמה על אמה" זכר לחורבן, וכך לקיים את הפסוק (תהילים קלז, ה): **”אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי.”**

קביעת מזוזה בבית משפחת חמילבסקי

תמונות של אתר המשכן בשילה

פיוט אנא בכוח

פיוט אלף בית הבן איש חי בביצוע חן רזאל

בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַיּוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן (שמות מ, יז)

פרשה אַל האפה

לאחר הלימוד המשותף יוכלו הילדים לצייר ולעטר את המעמד השבועי. המעמד המצויר ישמש תזכורת לפעילות בגן, ודרכו יוכלו הילדים לחלוק את חוויות הלימוד בגן עם בני המשפחה בבית.

בגן

נוכל להסביר לילדים שאנו נוהגים כיום לערוך טקס חנוכת בית המזכיר את חנוכת המשכן. אפשר להראות לילדים תמונות של המשכן מתוך האתר בשילה (ראו בברקוד המצורף). מומלץ להכניס לספריית הגן את "ספר המקדש" של הרב ישראל אריאל.

נוכל להסביר לילדים מהו טקס חנוכת הבית. אפשר לספר להם שנוהגים לערוך טקס שכזה גם בחניכת מוסדות ציבור, גנים, בתי כנסת וכדומה. כדאי ללמד את הילדים את משמעות הביטוי: "חנוכת בית". נוכל לשאול אותם:

- ? האם השתתפתם פעם בטקס חנוכת בית? איתם לזכרים מה עשו באותו טקס?
- ? איילו ברכות הייתם מאכריזים בטקס חנוכת בית?
- ? כמה זמן איתם גרים בבית שלכם?

נוכל לספר לילדים לפני כמה שנים נחנך גן הילדים שלנו ולחפש איתם יחד את המזוזות הקבועות בגן.

אפשר לספר להם על המנהג ללמוד את האותיות בזמן חנוכת הבית ולשאול מדוע לדעתם נוהגים כך. בקשר לכך כדאי להשמיע את פיוט האלף-בית של הבן איש חי (מצורף קישור בברקוד) ולשיר יחד. אפשר להשמיע גם את הפיוט: "אנא בכוח" שנוהגים לשיר בחגיגת חנוכת הבית.

חזק ונתחזק!

בשבתות שמסיימים בהן חומש, כמו בשבת פרשת פקודי, נוהגים בקהילות רבות שהקהל כולו נעמד על רגליו לפני קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, ובסיום הקריאה קוראים כולם בקול: "חזק חזק ונתחזק!", ובעל הקריאה חוזר על כך. בסיום לימוד הפרשה בגן נוכל לספר לילדים על מנהג זה ולהסביר את עניינו. כדאי לדמות את המאורע בגן: נפתח את החומש, נבקש מהילדים לעמוד ונקריא את הפסוק האחרון בחומש, וכמו בבית הכנסת, נאמר כולנו יחד: "חזק חזק ונתחזק!". אפשר גם להזמין לגן את אחד האבות להקריא את הפסוק בטעמים, ולומר איתו יחד: "חזק חזק ונתחזק".